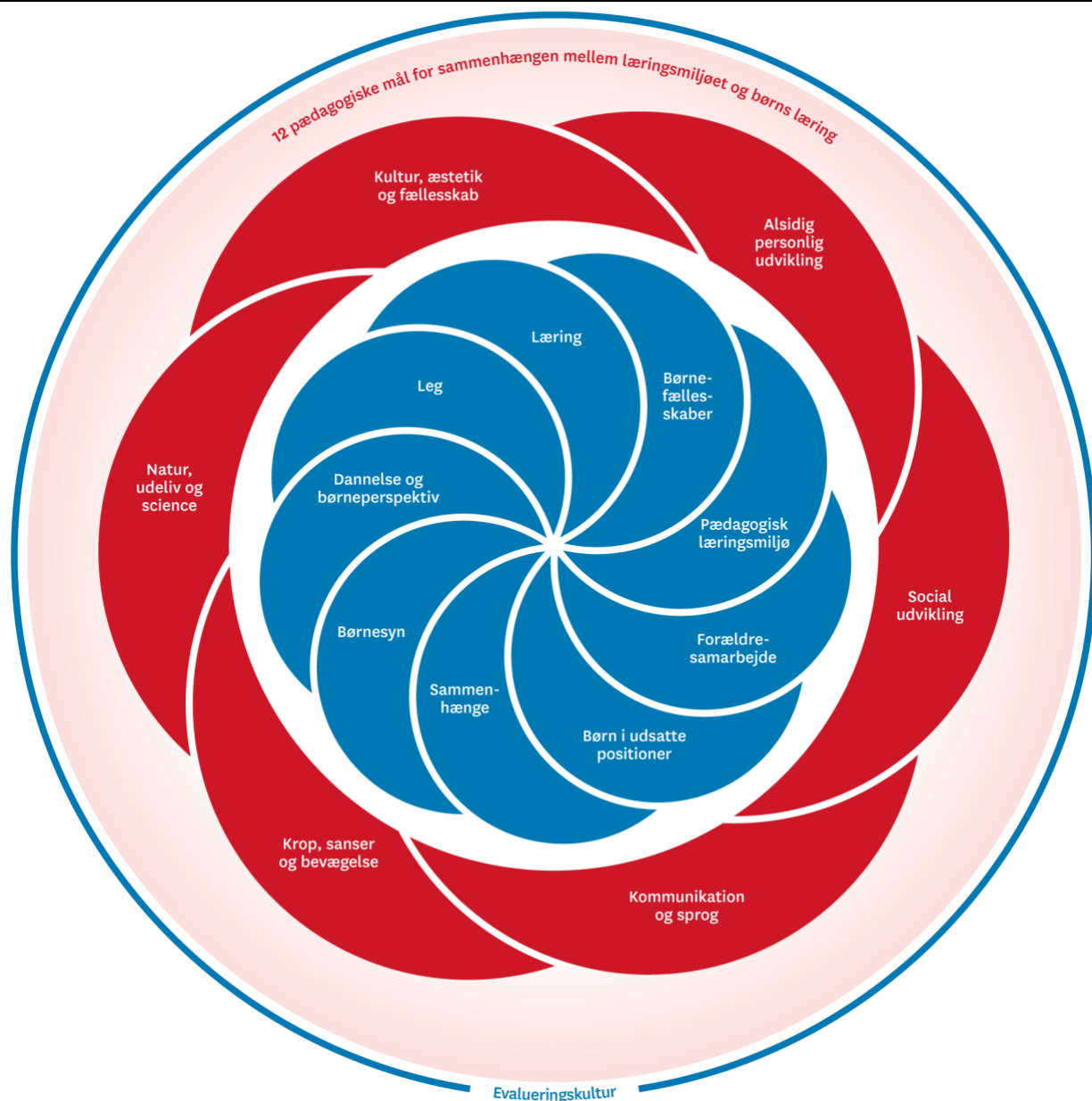

Pædagogisk læreplan for Lillely børnehave og vuggestue 2020-22

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er

udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Lillely åbnede 1.maj 2012 med 4 børn. Derfra er vi langsomt vokset til nu at være en privat institution med 13 trygge vuggestuebørn, 27 eventyrlystne børnehalebørn, 9 glade pædagoger/medhjælpere og en masse støttende og engageret forældre.

Vi bestræber os på at skabe "et andet hjem" for barnet. Derfor lægger vi stor vægt på indretning og æstetik i vores hus. Der skal være en hjemlig atmosfære, der indgyder til ro og nærvær. Ligeledes er vi voksne opmærksomme på at skabe stærke relationer til børn og forældre.

Vi bor til leje på Steensgaard i et idyllisk bindingsværkshus i skovkanten 2 km fra Millinge. Vi har en stor have der grænser op til skov og bakker. Vi er meget ude og bruger både have og de omkringliggende naturområder, meget flittigt.

Vi er et antroposofisk inspireret sted der bla. arbejder ud fra Rudolf Steiners pædagogiske impulser. Vi søger derfor at skabe et miljø omkring børnene, hvor det enkelte barn får mulighed for at udvikle de egenskaber, som det ud fra sit inderste væsen, skal bruge for at finde sin egen vej i livet.

Rudolf Steiner har udtalt følgende:

"Al opdragelse er selvopdragelse. Vi er, som forældre og pædagoger, egentlig kun omgivelserne for barnet, der opdrager sig selv. Vores opgave er at skabe de gunstigste omgivelser, for at barnet kan opdrage sig selv således, gennem os, som det gennem sin inderste skæbne, må opdrage sig selv."

Vi er som sagt antroposofisk inspireret og vælger derfor den del af antroposofien som giver god mening i vores hverdag og rammer. Vi lader os også inspirere af meget andet teori og information og er åbne over for at lære nyt hver dag.

Læs og se mere om Lillely på vores hjemmeside: www.lillely.dk På vores hjemmeside kan vores forældrehåndbog også læses som giver et godt indblik i hvem vi er og hvorledes vi forholder os til stort og små i Lillelys hverdag. Læs forældrehåndbogen her: [Forældrehåndbog](#)

Lillelys pædagogiske læreplan.

Du skal nu til at læse vores læreplan. Den er opbygget ud fra læringsblomsten som du kan se ovenover med tilhørende test nedenunder.

Vi arbejder med læreplanen og læringsblomsten på den måde, at vi under hvert punkt (punkterne i det pædagogiske grundlag (de blå blade) og de seks læreplanstemaer (de røde blade)) beskriver hvordan vi arbejder og ser punktet i Lillelys hverdag.

Derudover arbejder vi med miniprojekter. Det er små projekter der kan have en specifik opmærksomhed på en gruppe børn, nogle aktiviteter eller daglige rutiner. Disse miniprojekter bliver dermed nedslagspunkter i vores hverdag, der gør os klogere på os selv, børnene og vores samvær og fælleskab. Miniprojekterne kan sagtens spænde over flere punkter og temaer i læreplanen. Vi lægger dem løbende ind i læreplanen der hvor vi finder det relevant og krydshenviser derudover til andre steder i læreplanen. Der vil løbende blive indsat flere miniprojekter efterhånden som vi kommer omkring alle punkter i læreplanen.

Vores læreplan skal ikke være et færdigt produkt der tilstræber at være så pudset og læsevenligt som muligt. Derfor har vi beholdt alle de noter der fra ministeriets side er skrevet ind i læreplanens skabelon. Disse noter bidrager til at vi får den rette opmærksomhed på temaet, når vi løbende vænner tilbage til et tema, i forbindelse med at vi skriver miniprojekter eller tilføjer tekst til de forskellige punkter i læreplanen.

Dermed vil der løbende blive skrevet og uddybet under punkterne i læreplanen og samtidig tilføjet miniprojekter.

Ligeledes har vi under de seks læreplanstemaer skrevet teksten fra læringsblomsten (indsat med grøn tekst) så vi også har opmærksomhed på den udpensling læringsblomsten kan give os.

Teksten fra læringsblomsten kan hjælpe os i vores formulering og evaluering af miniprojekter.

Dermed skal vores læreplan læses som et arbejdsredskab og en inspiration, og ikke som en færdig opskrift på vores virke i Lillely. Den er hele tiden under opbygning og der vil løbende komme nye tilføjelser.

Målet med vores læreplan er dermed ikke kun at se tilbage og beskrive hvad vi har gjort, men også at skabe et dokument der kontinuerligt kan inspirere og tilføje nye gode betragtninger og handlemåder i vores daglige arbejde.

Rigtig god læselyst!

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder vi os til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder vi os til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

De pædagogiske principper/ Det Antroposofiske børnesyn.

I det pædagogiske arbejde betragter vi barnets legemlige, sjælelige og åndelige udvikling, selv om barnet, i den første 7-års periode, primært er koncentreret om sin legemlige udvikling.

I Rudolf Steiner pædagogikken ser vi det lille barn som stærkt sansende, nysgerrigt og fantasifuldt. Ethvert barn skal behandles som et unikt individ, der udvikler sig selv i sit eget tempo, således at barnets individuelle indre folder sig ud gennem opvæksten.

Pædagogikken bygger på den iagttagelse, at barnet frem til 7-årsalderen lærer gennem efterligning. De voksnes opgave er derfor at være efterlignelsesværdige i alt, hvad de gør. Voksne skal tilstræbe at være autentiske og engagerede, ikke blot i kontakten til børnene, men også i deres forhold til ting og handlinger. Når der f.eks. bages brød, så æltes dejen på et bord og der formes boller, så børnene kan følge med, deltage og efterligne arbejdet med at bage i deres leg.

Vi lægger vægt på, at barnet er i en dannelsesproces, som vi skal have respekt for, når vi skaber rammerne omkring det. Barnet vil og kan selv række ud efter verden. Det lærer gennem sine sanser, hvor det smager, lugter, lytter, mærker og føler på sine omgivelser, og får derved en inderlig erfaring med alt omkring sig. Barnet øver sig i alle vågne timer på at lære at mestre bevægelse, sprog og tænkning, som danner grundlag for al senere læring.

Barnet har brug for at være i et stimulerende miljø, formet af indsigtfulde voksne mennesker, der bestræber sig på at være værdifulde og tydelige forbilleder. Derfor tilstræber vi at forme Lillelys pædagogiske praksis på en sådan måde, at barnet oplever at blive inviteret ind i et anerkendende og omsorgsfuldt miljø, fyldt med impulser til udvikling og læring. Det skal kalde på barnets lyst til at udforske bevægelse på alle niveauer, til at afprøve og udvikle sit sprog, og til at lære sig at skabe indre billeder og forestillinger.

Alt hvad der foregår i Lillely, tager hensyn til denne centrale opfattelse af det lille barns væsen. Barnet er ikke en lille voksen. Vi arbejder ud fra, at det lille barn er et viljesvæsen, forstået på den måde, at når barnet står i en situation så handler det først, derefter føler det noget derved, og til sidst tænker det evt. over, hvad der skete. Alt efter alder og temperament. For voksne forløber denne proces modsat. Vi tænker og overvejer, så føler vi efter og til sidst handler vi. Det er vigtigt at alle ansatte har gjort sig disse ting klart.

Al skælden ud på børn, tager sit udgangspunkt i, at den voksne har glemt, at barnet ikke har samme mulighed for at gennemskue problemet eller situationen, som den voksne.

De har endnu ikke redskaberne til det. Derfor er det også nødvendigt for barnet, at den voksne er tydelig i sin vejledning af barnet, så barnet hele tiden kan føle sig tryk.

For at imødekomme barnet som viljesvæsen, arbejdes der ud fra følgende hoved- punkter:

Barnet er et efterlignende væsen.

Barnet fra 0-7 år lever sig ind i livet gennem efterligning af sine omgivelser. Det gælder det at blive et oprejst menneske, det gælder sproget, måden at forholde sig til andre mennesker på, måden at gribe og begribe verden på.

Barnet efterligner både det fysiske og det sjælelig-åndelige i dets omgivelser. Og hvad det oplever her, præger sig for resten af livet ind i dets konstitution.

Barnet er et sansende væsen.

det lille barn er som et stort sanseorgan, og det kan ikke værges sig mod de indtryk, der kommer det i møde. Barnets sanseorganisation må derfor stimuleres på en måde, der tager sigte på den legemlige, sjælelige og åndelige udvikling i barnet.

Gennem oplevelser i naturen, de fire elementer jord - vand - luft - ild, omgang med naturægte materialer, en biodynamisk eller økologisk kost mm. tilstræbes det, at give barnet så mange ægte sanseoplevelser som muligt.

Barnet er et rytmisk væsen.

I Lillely har vi en fast daglig rytme, en fast ugerytme, samt en fast årsrytme, som så vidt muligt forsøges overholdt.

Dette gør barnets hverdag genkendelig og det skaber tryghed for barnet. I den daglige rytme tages hensyn til en veksling mellem indåndende- og udåndende aktiviteter.

Med indåndende aktivitet menes situationer som sangleg og eventyr, altså aktivitet, hvor den voksne er den styrende og bibringer barnet en oplevelse, det kan tage ind i sig.

En udåndende aktivitet er en aktivitet som barnet selv styrer f.eks. den frie leg. Denne del af dagen forsøger de voksne at lade barnet være i verdenen mest muligt på egne præmisser, så barnet har frirum til at udånde sanseindtryk og efterligninger barnet har en iboende trang til at efterligne.

I Lillely tager vi højde for at rytmen mellem indånding f.eks. sangleg følges af en lang udånding f.eks. fri leg, som igen følges af indånding...

I Lillely er der tydeligt en ugerytme, som især er genkendelig igennem vores mad. Vi spiser det samme hver mandag, som er suppedag, tirsdag, som er pizzasnegle dag osv...

I Lillely følger vi årstidens rytme ved at afholde alle årstidsfester.

Dannelse:

Før barnet kan begynde at lære, skal det opleve nærvær og kontakt med voksne, som det har tillid til. Barnet har brug for at mærke de voksnes interesse og at de voksne lytter og indlever sig i dets behov. Når barnet har fået en tilknytning til de voksne og kan finde ro inde i sig selv, er det klar til at deltage i et fællesskab og lære nyt. Den tilknytning kan skabes, når pædagogerne er til stede som autentiske, tydelige mennesker, der er parate til at bruge, udtrykke og udvikle sig selv.

Social dannelse sker gennem vores samværskultur, hvor alle deltager i og har betydning for fællesskabet. I garderoben og ved måltider lærer børnene at tage hensyn og vente på hinanden. I daglige sanglege lærer barnet både at være i centrum, og at lade andre være midtpunkt. I børnenes frie leg oplever de at skabe i fællesskab, og at der i fællesskabet er plads til den enkelte. Gennem venskaber og konflikter lærer børnene sig selv og de andre at kende, og at sætte grænser og samarbejde.

Kulturel dannelse sker gennem den måde hverdagslivet formes på og gennem de ting, handlinger og holdninger, som barnet omgives af. Vi lægger vægt på, at børnene er i en smuk æstetisk ramme; fx at bordet, vi spiser ved, er indbydende dækket med blomster, levende lys bordvers og en varm stemning om maden. Rim og remser, sange, eventyrfortælling og årstidsfester henter kulturelt indhold ind i hverdagen med glæde og fantasi. Desuden lægger vi vægt på, at børnene lærer at holde af og føle respekt for naturen.

Moralsk dannelse sker i den daglige omgang med hinanden. Vi forventer, at alle behandler hinanden og tingene omkring os respektfuldt. Vi viser børnene, at der findes værdier, som det er værd at værne om. Vi ryder nøjsomt op og viser herigennem at vi passer på vores ting, og hvis noget går i stykker reparerer vi det mens børnene ser og hjælper til. Børnene hører hver dag fortællinger, som inspirerer til at forstå verdens mangfoldighed og viser veje til at handle i livet. Social, kulturel og moralsk dannelse handler om at lære respekt for sig selv, andre og sine omgivelser. Det ser vi som grundlæggende for at kunne agere som individ i et demokratisk samfund.

Miniprojekt om dannelse:

Leg:

Legen er barndommens sprog. Den fantasifulde leg skabes ud fra det, der er for hånden i kombination med oplevelser, barnet har haft. I legen lever barnet det, som det møder omkring sig ved at efterligne og afprøve.

Jo simple barnets legetøj er, jo bedre kan det udvikle sin fantasi; dukken skal både kunne være glad og ked af det, klodserne skal både kunne bruges til at bygge et slot og gøre det ud for tilskuere omkring en racerbane. I legen øver barnet sig hele tiden. I legen bearbejder barnet sine

oplevelser og erfarer, at det er muligt at bruge sin fantasi sammen med andre børn og at skabe et fælles univers, hvis rammer alle må indordne sig under og bidrage til.

I den frie leg kan børnene lege alene -eller med hinanden. Det vigtige er, at fantasien udfoldes og roller og begreber prøves af. Det bidrager til at skabe en social fleksibilitet i barnets indre. Den frie leg danner derfor udgangspunkt for barnets individuelle, sociale og demokratiske dannelse. Vi lægger vægt på, at der er god tid til at lege, og at alle leger på mange måder. I Lillely skal der være plads til hurtigt løb, stille madlavningslege i sandkassen, koncentreret opbygning af huler, omsorgsfuld pleje af dukken, voldsom kamp mod dragen osv. Vi opfordrer og inspirerer børnene til at lege med forskellige børn og at prøve forskellige roller i legene. Mens børnene leger, er pædagogerne i Lillely optaget af hverdagens gøremål. De er fysisk aktive med at udfører efterligningstilbud som barnet kan efterligne i f.eks. leg, eller i deltagelse. Det kan være havearbejde, skrælle rodfrugter til madlavning, ordne vasketøj, lave bål eller reparere legetøj. Mens pædagogerne er efterlignelsesværdige er pædagogen samtidigt til stede hos barnet og kan understøtte, gribe ind eller stimulere, når det er relevant.

Pædagogernes praktiske og fælles pædagogiske aktiviteter, fx ture i naturen, oprydning og historiefortælling bidrager til, at børnene får et fælles udgangspunkt, som de kan spejle og forvandle i legen. Det gør det lettere for dem at finde sammen om fælles leg.

Miniprojekt om leg:

Læring:

I Rudolf Steiner pædagogikken lægger vi vægt på, at barnet lærer at være i verden som sig selv. Det lærer barnet først og fremmest gennem leg og ved at blive mødt af tydelige, nære og omsorgsfulde pædagoger, som det kan efterligne. Derfor skal pædagogen være et forbillede i alt, hvad han eller hun gør fra modtagelsen af forældre og barn om morgenen til oprydning på legepladsen før lukketid.

Barnet vil gennem sin tid i Lillely lære at blive selvhjulpnen ved fx af- og påklædning. Det vil lære sin egen krop at kende og udvikle sin grov- og finmotorik gennem alle dagens aktiviteter. I Lillely bruger vi vores omgivelserne; ved at løbe i sand, klatre i træer, grave huller, hopper i vandpytter, ruller i mudder, lytte til fuglene, undersøge dyrespor osv. Herigennem skærpes børnenes opmærksomhed og motorik.

Forudsætningen for at det unge og voksne menneske kan tænke og agere kreativt og innovativt er, at det som barn stimuleres til at udvikle en rig indre billedverden.

I en verden, hvor billedmedier fylder meget, møder barnet konstant færdige ydre billeder, som ikke stimulerer dets egen indre billeddannende aktivitet. Vi forsøger i Lillely, særligt gennem fortælling og eventyr, at vise arketyperiske kvaliteter, som kan inspirere børnene til at bruge deres fantasi og danne deres egne billeder. Ligesom børnene, uanset køn, deltager på lige fod i alle aktiviteter, og alle prøver rollerne som prinsesse, ridder eller heks.

Vi søger at udvikle barnets følelsesliv ved at understøtte det i at lytte til og udtrykke sig selv. Barnet udvikler sit sprog gennem samtale og fortælling, fri leg, sange, rim og remser. Barnet udvikler sine fysiske kompetencer gennem daglige gøremål som at tegne og male, feje, skrælle gulerødder, slæbe brænde. Op til årstidsfesterne deltager barnet i forberedelserne, hvor der fx til påskefesten skal sys kyllinger, og til lanternefesten skal laves lygter til levende lys. Barnet lærer ved at prøve, fejle og prøve igen, indtil det lykkes. Pædagogen skal støtte barnet i at komme igennem processen, såvel ved at lære det håndværket som ved at træne tålmodighed, ihærdighed og fordybelse.

Miniprojekt om læring:

Børnefællesskaber:

Det er eksistentielt vigtigt, at barnet føler sig som en del af et fællesskab. Fra fødslen sker tilknytningen til forældrene og den nære familie. Når barnet begynder i Lillely, skal det føle sig som en del af fællesskabet dér. Basis herfor er, at barnet føler tryghed ved pædagogerne og at det føler sig set og anerkendt, som den det er.

Børnenes fællesskab udvikles gennem leg, fælles aktiviteter og en oplevelse af at være i og bidrage til fællesskabet. I legen lærer børnene deres egne grænser og behov at kende, de afprøver

forskellige roller og lærer af hinanden. Igennem aktiviteter som sangleg, eventyr og årstidsfester får børnene en fælles fortælling, som bidrager til oplevelsen af at være del af fællesskabet. Gennem disse aktiviteter lærer børnene desuden som gruppe at vente og at lytte til og lade sig inspirere af hinanden og pædagogerne. Alle hverdagens gentagne aktiviteter som måltider, af- og påklædning og ture ud af huset er med til at styrke oplevelsen af at være en gruppe, der venter på og tager hensyn til hinanden.

Pædagogens opgave er at sikre, at alle børn er en del af fællesskabet og at være opmærksom på, at det er muligt at tage del på forskellige måder. Der vil i mange børnegrupper være børn med særlige udfordringer og behov, det kan styrke de andre børns kompetencer i forhold til at rumme forskellighed.

En forudsætning for, at barnet kan føle sig som en del af fællesskabet er, at det faktisk er til stede. Børn, som jævnligt er væk eller først kommer, når dagen er i gang, kommer let på overarbejde, når de skal finde ind i børnefællesskabet og hverdagens rytme. Dog kan særligt det lille barn have brug for en fridag.

De daglige strukturerede fælles aktiviteter i Lillely gør det naturligt, at alle deltager i og bidrager til fællesskabet. Det betyder, at det barn, der har svært ved at deltage i fx en sangleg eller fælles gåtur, vil blive hjulpet til at komme ind i fællesskabet. Jo ældre barnet er, jo større forventninger kan pædagogerne have til, at barnet kan mærke og forholde sig til egne og andres behov og til, at det kan bidrage til fællesskabet.

Miniprojekt om børnefællesskaber:

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Læringsmiljø.

Når man opnår at barnet føler sig trygt, vil barnet åbne sig for nye indtryk, lege og læring. Et godt og trygt læringsmiljø skaber vi voksne i Lillely ved at skabe ro, rytme og glæde samt masser af nærvær fra os voksne. Genkendelighed skaber tryghed og dermed overskud til at åbne sig op og lære nyt.

Genkendelighed opnår vi bl.a. ved at dagens rytme altid er den samme: En balance imellem voksenstyrede aktiviteter og fri leg (indånding og udånding - nærmere beskrevet ovenfor). Vi hilser altid godmorgen og farvel på samme måde hver dag. Vi giver hånd og skaber øjenkontakt, først med forældrene og dernæst barnet, dette skaber tryghed og barnet føler sig set og dermed trygt i vores varetægt.

Se afsnit om dagens rytme på Lillely's hjemmeside: <https://www.lillely.dk/dagligdagen.asp>

Ugen har ligeledes sin faste rytme eksempelvis at hver ugedag har sin faste ret vi spiser. Tirsdag og torsdag er turdag, fredag er båldag osv.

Året har naturligvis også sin faste rytme, som vi fremhæver i vores sange, rim og remser samt årstidens pynt. Denne genkendelighed frigiver overskud til læring!

Barnet lærer af alt hvad det er omgivet af og netop derfor er vi voksne opmærksomme på altid at være efterligningsværdige i alt lige fra vores stemning til de fysiske ting vi foretager os. Vi skal være værd at efterligne, så børnene kan lære derigennem. Derfor arbejder vores kære madmor i åbent køkken midt i huset. Vi laver håndarbejde, passer vores kaniner i den store kanningård, laver havearbejde, dækker bord, høster korn, kværner mel, bager osv. alt sammen ting som børnene kan deltage i eller efterligne i deres leg.

Barnet stimuleres sanseligt og kognitivt ved at være i harmoniske og rolige omgivelser, der består af naturmaterialer. De stimuleres gennem de daglige aktiviteter som sang, rim, remser og eventyrfortælling. I den frie leg i vores store dejlige have og på gåture osv.

Barnets udvikling af empati stimuleres bl.a. igennem legen med andre børn, samt samvær med os voksne. Børnene øver sig i at hjælpe hinanden f.eks. i garderoben eller hvis en ven falder i haven og har brug for hjælp til at komme op osv.

Miniprojekt om læringsmiljø:

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Lillely tilstræber vi, at barnet oplever, at der er sammenhæng mellem familien hjemmet og fællesskabet i dagtilbuddet. Barnet skal opleve, at de voksne gensidigt respekterer og viser imødekommerhed i forhold til hinanden. I Lillely bidrager forældre til at vedligeholde hus og have på arbejdsdage, ligesom de inviteres med til nogle af årstidsfesterne (se mere om årstidsfester på vores hjemmeside: <https://www.lillely.dk/aarstidsfester.asp>). Her møder forældrene ikke blot personalet, men også hinanden og Lillelys øvrige børn, så de kommer tættere på de mennesker og oplevelser, der er vigtige i deres barns hverdag. Sådanne arrangementer bidrager til at barnet oplever sammenhæng mellem familie og dagtilbud, og at forældrene føler medansvar for dagtilbuddet.

Forældresamarbejdet sker også i forældrerådet på årgangsmøder og ved individuelle samtaler.

Forældrerådet mødes en gang om måneden og diskuterer forældrehenvendelser, kommer med input ift. forældreperspektiv og planlægger årstidsfester. Forældrerådet sørger også for at vise Lillelys ansigt udadtil ved at skrive artikler eller planlægge deltagelse i lokale arrangementer. Ud over forældrerådet er den daglige leder altid med til møderne og repræsenterer medarbejderne (Se mere på vores hjemmeside: <https://www.lillely.dk/bestyrelsesvedtaegter.asp>).

Vi afholder årgangsmøder en gang om året hvor vi mødes med de forældre, der har børn fra samme årgang. Her fortæller vi om børnegruppen og hvad der er på spil for den aldersgruppe. Det giver os mulighed for at målrette mødet og gøre det nærværende og aktuelt for forældrene. Forældrene stiller spørgsmål og kommer med input, der ofte også er relevante for de andre forældre. Når det er skolebørnenes forældre, der er til møde, handler mødet meget om overgangen til skole, når det er de to åriges forældre, handler det ofte om at smide bleen osv.

Én gang om året har vi forældresamtaler. Her kan vi dykke ned i det enkelte barn og familie. Det giver et godt grundlag for samarbejdet med forældrene og vores viden om barnet. Derudover opfordrer vi altid forældrene til at kontakte os, hvis de har spørgsmål eller bekymringer. Enten ringer vi til forældrene eller aftaler et møde -alt efter behov.

Pædagogikken i Lillely bygger på vores pædagogiske grundlag og læreplan, og pædagogerne er åbne for at orientere om pædagogikken og drøfte den pædagogiske praksis. I samtaler mellem forældre og pædagoger ved barnets optagelse i Lillely og ved møder om barnets trivsel og udvikling, sker en vigtig udveksling af erfaringer omkring barnet. Vi søger indsigt i og forståelse for barnets hjemlige forhold for at kunne hjælpe barnet og rådgive forældrene. Gennem samtale kan opnås større forståelse for barnets og fællesskabets behov. En tillidsfuld udveksling mellem forældre og pædagoger er en forudsætning for, at vi sammen kan skabe en tryk ramme omkring barnets liv i Lillely og hjemme. Dette samarbejde er særligt vigtigt i perioder, hvor barnet af den ene eller anden grund er udsat og har brug for særlig omsorg.

I Lillely har vi udarbejdet en forældrehåndbog med almen information om dagens gang i Lillely. Her findes en grundig beskrivelse af hvad vi oplever som relevant for forældre. Bl.a vores forventninger til barnets påklædning, familiens deltagelse i fællesarrangementer, information om børns søvnrhythmer, hvordan man anbefales at støtte børnefællesskabet gennem legeaftaler, og også gode råd til hjælp, når barnet skal sige farvel til sut og ble, og megen anden praktiske info.

Via forældrehåndbogen får man et tydeligt billede af hvordan antroposofien, som er den grundlæggende filosofi bag steinerpædagogikken, er tænkt ind i hverdagen. Samtidig udkommer hver måned et nyhedsbrev, som orienterer om hvad den forgangne måned har bragt af oplevelser for børn og voksne, og hvad vi har i vente dem kommende tid.

læs vores forældrehåndbog på vores hjemmeside: <https://www.lillely.dk/foraeldrehaandbog.asp>

Miniprojekt om samarbejde med forældre om børns læring:

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn kan være fysisk, følelsesmæssigt og socialt udsatte. Nogle børn har et handicap, andre mangler omsorg og stimulation eller ro og overskuelighed. Mange børn savner tydelige voksne, som tør vise vejen og skabe rammer omkring barnets dagligdag.

En forudsætning for at få øje på det udsatte barn er, at pædagogen hver dag ser og forholder sig individuelt til hvert enkelt barn. I Lillely bliver børn og forældre hver morgen mødt af en pædagog, som tager imod og siger velkommen til en ny dag. I dette møde søger pædagogen at fornemme barnets tilstand, og så bruge den fornemmelse til at støtte barnet i løbet af dagen.

Gennem de daglige aktiviteter kan pædagogerne iagttage, hvornår og hvordan det enkelte barn er udfordret og tilgodese barnets behov ved at tilpasse dagens aktiviteter. Måske har det udsatte barn behov for at sidde ved siden af en voksen ved måltidet eller brug for at blive ledt ind i legen med en voksens hjælp.

Barnets leg afspejler det, som har gjort indtryk og lever i barnets følelsesliv. Derfor kan pædagogen ved at iagttage barnets leg se, hvad det er optaget af, og om det er fastlåst i noget, som det skal have hjælp til at forløse. Fx kan det meget urolige barn inviteres med til at stable brænde eller lave bål, mens det utrygge barn kan støttes ved, at pædagogerne skaber overskuelige rammer med en-til-en kontakt, fx omkring borddækning, hvor barnet i begyndelsen hjælper en voksen og senere kan dække bord med et andet barn.

Det er vigtigt at pleje tilknytningen mellem det udsatte barn og en voksen, som det særligt holder af. Det skaber grundlag for, at barnet senere kan åbne sig mod flere relationer. Ligeledes er samarbejde med forældre særligt vigtigt, når det udsatte barns udvikling skal understøttes. Derfor søger vi at inddrage dem og lytte til deres erfaringer og ideer i forhold til barnets vanskeligheder. På personalemøder og stuemøder, hvor vi evaluerer vores pædagogiske praksis, inddrager vi både pædagogers og forældres observationer af barnet. Vi skriver en indsatsplan hvor vi uddyber hvad vi gerne vil arbejde med. Vi aftaler en periode hvor vi arbejder ud fra indsatsplanen og evaluerer derefter og evt. skriver ny indsatsplan. Er der tale om mere vedvarende problemer, så vil fagpersoner såsom psykologer, sprogkonsulenter eller andre blive involveret.

Miniprojekt om børn i udsatte positioner:

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægges vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Skiftet fra dagtilbud til skole er en stor overgang for barnet og for familien. Pædagogikken i Lillely er med til at gøre børnene klar til at modtage undervisning og færdes i det større miljø skolen udgør. Et barn, som kommer fra Lillely vil almindeligvis være god til at lytte, kunne indgå i fællesskaber, være selvhjulpent, nysgerrig, hjælpsom og god til at koncentrere sig. Ved vores daglige og ugentlige aktiviteter har vi fokus på at de fremtidige skolebørn øver sig i disse egenskaber. Vores genkendelige og rytmiske hverdag gør at det bliver let for den voksne at se udviklingen hos barnet. Ved sangleg og eventyr kan den voksne på skift have fokus på et skolebarn og dagligt se hvordan barnet spejler den voksne og kan deltage i aktiviteterne. I den frie leg har de voksne øje på de store børn og deres sociale kompetencer.

Det sidste år før skolestart er der særlig opmærksomhed på at følge barnets udvikling mod at være klar til at forlade den trygge ramme i børnehaven og begynde en ny fase af sit liv i skolen. Det gælder særligt i forhold til, om barnet er modnet følelsesmæssigt til at kunne stå alene uden voksenstøtte i en større gruppe børn, og at det har ro nok til at være stille i længere tid og samle sig om fx at modtage en besked.

Pædagogernes iagttagelse af barnet og tilrettelæggelse af barnets læringsmiljø vil have fokus på, at det udvikler en tilstrækkelig modenhed til at kunne begynde i skole.

I de sidste måneder af børnenes tid i Lillely, har de største børn "skolegruppedag" én gang om ugen. Her forbereder børnene et teaterstykke, som de viser for alle forældre og børn til afslutningsfesten. Her øver børnene sig i at skabe i fællesskab. Alle er vigtige og uden den enkelte kan stykket ikke spilles. Det kræver stor koncentration at huske stykkets forløb og hvad man selv skal sige. Ofte er børnene fulde af gåpåmod og da de er vant med at skulle stå frem foran forsamlinger (det gør de ofte til sangleg) er det ofte ikke en bekymring børnene har.

I skolegruppen syr børnene også deres egen kæphest. De finder kæppen i skoven og snitter den fin og glat. De vasker uld og stopper en uldstrømpe med uldet. De syr øjne, øre, manke og mule på hesten. Til sidst laver de en grime til hesten. Arbejdet kræver både udholdenhed, koncentration og finmotorik. Til afslutningsfesten ridder børnene gennem en rosenport og ud af Lillelys låge. De ridder i overført betydning videre ud i verden. Når de kommer ind af vores anden låge nede ved bålstedet, må de selv tænde bål og selv bage pandekager ved bålet (Det må man ikke som børnehavebarn -kun som skolebarn). Nu er de skolebørn og vi siger alle hjerteligt farvel.

I marts måned inviterer vi én voksen fra hver af de skoler som børnene skal gå på, til besøgsdag. De kommer klokken ni og er med til sangleg. Derefter går de sammen med børnene på skovtur, hvor den voksne fra skolen får mulighed for at snakke med barnet/børnene. Børnene er i deres trygge vante omgivelser og kan fortælle om deres børnehave og hverdag. Det skaber en god grobund for relationen mellem den voksne og barnet. En voksen fra Lillely fortæller efterfølgende om hvert enkelt barn til barnets fremtidige voksen (hvis forældrene har givet tilladelse). Derudover får den voksne fra skolen en skrivelse fra forældrene. Her har forældrene skrevet lidt om deres barn og hvad de finder relevant ift. skolestart. Informationerne fra Lillely og forældrene samt samtalen med børnene skal gerne give et godt grundlag for en god relation mellem barnet og den voksne samt viden om barnet.

Miniprojekt om sammenhængende børneliv:

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Lillely har vi et godt samarbejde med lokalsamfundet.

Forældrerådet deltager ved at skrive artikler til lokalblade. Det er et ønske fra vores side at være kendt i lokalmiljøet og vi mener også det er vigtigt, at folk der bor lokalt omkring os, har en fornemmelse for hvad der sker i Lillely og hvem vi er. Dette mener vi også kommer børnene til gode ift. at deres hverdag og det sted som de er en del af, også bliver en del af det område de lever og bor i.

Vi deltager i de lokale årstidsbegivenheder ved høst og jul. Til den lokale høstfestival er vi altid en del af programmet hvor vi en fredag holder åbent hus og alle er velkommen til at besøge Lillely, høre om vores høstfest og bage pandekager på bålet. Til jul deltager vi i det lokale julemarked hvor vi har en bod hvor vi fortæller om Lillely og alle der har lyst kan lave lys. Her deltager børnene fra Lillely ofte og det er tydeligt at det for dem er en stor ting at Lillely også findes ude i den ”rigtige verden”. Det danner bro mellem hjemmet og Lillely og lokalsamfundet.

Vi har et rigtigt godt samarbejde med det lokale gods Steensgård. Hver torsdag går vi på tur til Steensgård med børnehaven. Vi har vores eget lille hus på Steensgård med en lille grøn have til. Vi besøger dyrene og ser på traktorer der arbejder. Om eftermiddagen henter forældrene på Steensgård hvilket også giver en fælles forståelse for børnene om at Steensgård også er vores sted. Børnene viser ivrigt deres forældre stedet og fortæller om hvad de har set, hvem der arbejder på gården og hvad de laver. Hvert år tager vi også på høsttur til Steensgård. Vi kører med traktor til Steensgårds marker og høster et stykke korn med le. Vi tager kornet med hjem til Lillely hvor vi de kommende dage tærsker kornet og maler det til mel. Melet bliver brugt til at bage høstbrødet til høstfesten. På den måde får børnene en fornemmelse af, at vi er en del af det lokale miljø og vi bidrager til hinanden.

Miniprojekt om inddragelse af lokalsamfundet:

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Da barnet som nævnt er et sansende væsen og står i relation til omverdenen gennem sanserne er det vigtigt, at der både på det fysiske, psykiske og æstetiske plan er rammer som barnet trives i.

Vi sikrer daglig oprydning og omsorg for de fysiske rammer, ved at sørge for at rydde op, dvs. at alle ting har deres faste plads. Således er det nemt at overskue, selv for et lille barn, hvor tingene har hjemme, både når de skal bruges til leg, og når der skal ryddes op. Således er det vigtigt for os at alt har en fast plads og ting og møbler ikke flyttes rundt. Barnet skal kunne genkende tingenes og møblerenes plads og således også selv kunne orientere sig og bidrage med hjælp til at rydde op og holde pænt. Endvidere er det vigtigt at lære børnene, at tingene har en værdi – vi ser nødtigt, at tingene bliver væk, og derfor rydder vi omhyggeligt op, og lærer børnene at alting har sin plads. På den måde kan vi også skabe et miljø, hvor vi alle deltager sammen og er fælles om at passe godt på vores ting.

For at komme barnet i møde giver vi altid hånd og har øjenkontakt, når vi hilser eller tager afsked med et barn. Derved fortæller vi barnet gennem handling, at vi har set dem og signalerer glæde ved at se dem, og samtidig viser vi, at vi nu har påtaget os ansvaret for dem. Ligeledes siger vi farvel med håndtryk og tak for i dag, for igen gennem handling at overgive ansvaret for barnet til forældrene igen. Men også stemningen mennesker imellem er essentiel. Derfor taler de voksne respektfuldt til og om hinanden, er åbne, ærlige og ikke mindst hjertelige over for både forældre og børn og naturligvis også overfor hinanden som kolleger. Da børn sanser stemninger, er det afgørende at der er overensstemmelse mellem den indre stemning og den ydre handling hos de voksne, vi tilstræber derfor at være tydelige og autentiske frem for alt.

Når vi bevæger os fra en aktivitet til en anden sker det ofte gennem en sang, således er der en "rydde op" sang, en "vaske hænder" sang, en sanglegssang mm. Derved oplever børnene voksne der med glæde begynder at rydde op mens de synger, og dette efterligner børnene, så de naturligt istemmer og lægger ting på plads. Der er ingen kommandoer, irettesættelser og sure miner. I det hele taget er pædagogikken kendetegnet ved, at der ikke skældes ud, men tales respektfuldt og kærligt til børnene for at skabe et trygt børnemiljø.

Som nævnt er årstidsfester en stor del af børnehavens rytme. Her er der et samarbejde mellem børn og voksne om at få forberedt festen; børnene kan f.eks. lave sværd til Michaels festen, lave fugle til pinsefesten, grønsagsdyr til høstfesten, fastelavnsris til fastelavnsfesten mm. Rammen for aktiviteterne er ofte den samme fra år til år men børnene har samtidig en frihed til at udforme f.eks. sværdet på deres måde -ofte kan de store huske deres sværd fra sidste år og har ideer til hvordan det nye sværd bliver endnu bedre. Da årstidsfesterne er tilbagevendende har de større børn oplevet det før og inddrager de mindre børn i forberedelserne. Dette styrker det sociale samspil mellem børnene og de større børn oplever glæden ved at kunne inddrage andre i et fællesskab med traditioner. Endvidere taler de større børn med de voksne om, hvordan festen blev afholdt sidst de lavede den. Hvilke traditioner kan vi huske fra sidste gang og hvad glæder børnene sig til i år.

Vi voksne inddrager børnene i de daglige gøremål og sørger for at skabe et hyggeligt æstetisk rum hvor børnene kan deltage i at skabe smukke rammer. Børnene plukker blomster og finder fine sten, træstubbe, sneglehuse og andet som vi pynter op med. Der er friske blomster og små silkeduge på bordene. På denne måde stræber vi efter at skabe en æstetisk, hyggelig, stemning, der stimulerer børnene til at føle sig trygge og hjemme.

Vi er opmærksomme på belysningen og farvesammensætningen i alle rum og ønsker med dette at byde barnet velkommen til deres andet hjem, hvor æstetikken skal være hjemlig, hyggelig og tryk. Vi pynter op både inde og ude med årstidens pynt og ønsker at børnene mærker en opmærksomhed på årstidens skiften og den stemning de forskellige årstider kan sætte i os. Sammen med årstidsfesterne danner oprydningen en rød tråd gennem året hvor æstetikken i naturen også finder ind i vores hverdag indenfor, i eventyrene og i sangene. Tilsammen danner årstidsfester, sanglege, sange, rim og remser, eventyr, oprydning en fælles fornemmelse for hvor vi er på året og giver os en æstetisk ramme der passer til de stemninger årstiden sætter i os.

Vi bestræber os på at skabe et rart miljø for børnene. Vi er mange voksne, så det er muligt at få hjælp når man behøver det. Vi er til stede for at hjælpe når der opstår konflikter eller barnet bare har brug for kram og nærvær. De voksne i Lillely har mange daglige gøremål som børnene kan deltage i. Vi voksne sørger for at have gøremål i nærheden af børnene så de kan mærke vi er der, men samtidig

kan blive sat fri til at fordybe sig i egne lege uden den voksne forstyrre med sin tilstedeværelse. Vi bestræber os på at være forbilledlige og fordyber os i vores arbejde ligesom vi ønsker at børnene kan fordybe sig i legene og fantasien. Samtidig er vi lige i nærheden og kan altid hentes hvis der er brug for hjælp eller et barn ønsker at deltage i vores arbejde og hjælpe til.

Vi arbejder på at have en fællesskabsånd i huset. For eksempel, synger vi alle børnenes navne hver dag og lægger mærke til dem der ikke er der. Vi sender varme tanker til dem der er syge derhjemme eller holder fri. Vi har mange fælles oplevelser i løbet af årets gang, som også styrker vores fællesskab, så som Høst fest eller Lanternefest. Dette er vigtigt for at børnene kan have et stærkt tilhørsforhold til det sted de bruger mange timer i. Ligeledes danner det et godt fælleskab mellem forældre og voksne i Lillely som også er gavnligt for børnene.

Det er vores overbevisning at det er de voksne der viser vej, da børnene spejler sig i vores handlinger og helt ind i vores stemninger. Derfor bestræber vi os på at værne om vores fysiske og psykiske miljø, og udstråler at Lillely er et rart sted at være. Er der et barn som ikke vil i børnehaven eller vuggestue, tager vi det alvorligt og undersøger hvorfor med forældrene og evt. barnet.

Vi arbejder med børnenes perspektiver ved at observere hvordan de bruger rummene, legetøjet og hinanden -om de/det er stimulerende for dem. Vi hjælper børnene med at følge deres interesser og med det voksne blik at sørge for at det er sikkert og stimulerende for dem.

Miniprojekt om fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø:

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

De 6 læreplanstemaer er: Alsidig personlig udvikling, social udvikling, Kommunikation og sprog, Krop, sanser & bevægelse, Natur, udeliv & science, og Kultur, æstetik og fællesskab. Temaerne kan ikke ses som separate, men snarere i sammenhæng og i samspil med hinanden.

Gennem vores rytmer og aktiviteter i vuggestuen og i børnehaven kommer vi rundt om alle temaerne i løbet af dage, uger og på årsplan. Vores årstidsfester kan ses som centrale i dette arbejde, hvor der bliver brugt tid på at bygge festen op med sang, kreative forberedelser, at afholde selve festen hvor alle sanser er involveret, og også den efterklang der er efter festen. Hverdagens gøremål er store læringsrum hvor man kan komme ind over flere læreplanstemaer på en gang. For eksempel, i garderoben skal jeg finde min egen plads og mit tøj (personlig udvikling) Jeg skal øve mig i at tage tøj på (krop og bevægelse), samtidigt med at jeg lærer overbegreber som *tøj* faktisk indeholder specifikke begreber som *jakke, sko, hue...* (kommunikation og sprog) og jeg skal lære at vente på at alle er færdige (social udvikling). Denne sammenhæng kan også ses i de fleste af vores aktiviteter, hvor man oftest skal forholde sig til egne gøremål, som er i samspil med andre, som man samtidig skal kommunikere om, vurdere, prioritere.

Vores stærke fællesskab er bærende for vores kultur. Vi er nysgerrige på hinanden, nye mennesker og aktiviteter og vi har mod på livet for vi bliver budt noget som vi kan mestre. Dette kan lade sig gøre fordi de voksne tager ansvar for relationerne og stemningen i huset, og vi stiller krav som er opnåelige for hvert alderstrin.

For at vores børn får den fulde pakke, pædagogisk set, er det derfor vigtigt at man deltager i en hel dag, en hel uge og et helt år. Selvfølgelig må man gerne holde fri, men man skal som forældre have øje for helheden. Vores børn har i Lillely et fællesskab som er en stor del af deres liv hvor de udvikler sig personligt og socialt og som giver et godt fundament for resten af livet.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

I Lillely børnehave er det sociale fællesskab med til at styrke barnets alsidige udvikling. Vi har en rytme hvor barnet øver sig i at modtage og at give, se andre og bliver set. For eksempel, er der aktiviteter der er voksen styret, som morgen samling, maling/tegning og eventyr. Her lærer barnet at lytte, at følge beskeder, og at efterligne. Barnet kan blive tilbudt at være i fokus i fællesskabet ved at have en rolle i sangleg og eventyr eller hente/dele ud af noget der skal bruges. Samtidig øver de andre sig i at holde sig tilbage og vente på deres tur. Sammen deler vi glæden ved at synge og bevæge os, og glæden ved at være kreative.

Den frie leg er et afgørende udviklingsrum for barnet. Legen indeholder flere samarbejdsaspekter, som er med til at udvikle børn. Igennem legen forhandles der, man lærer om kompromisser, evnen til at dele samt forskellighed. Erfaringer der i høj grad bidrager til barnets alsidige udvikling. Vi giver stor plads til fri leg i børnehaven. En del af fri leg er at lære konflikthåndtering. Børnene øver sig i at være selvstændige og finde løsninger. Opstår der en konflikt er den voksne i haven og observerer først konflikten om muligt. Vi er opmærksomme på at give børnene plads til at finde gode veje at gå sammen med vennerne. Ofte er børnene rigtig gode til at finde løsninger og det skal der være plads til uden den voksnes indblanding. Hvis børnene ikke selv finder en løsning vil den voksne sætte sig hos børnene og spørge nysgerrigt ind til konflikten og derved få børnenes beskrivelse. Her er vi opmærksomme på ikke at tage parti men blot spørge ind. Løsningen på konflikten kan være meget forskellig men det vigtige er at alle bliver hørt og mærker at deres meninger og behov er lige så vigtige som de andres. Ligeledes er børnenes alder vigtig ift. hvor meget vi forventer som voksne og hvor mange ord de kan sætte på.

Vuggestuen:

I vuggestuen har vi særligt fokus på tryghed og nærvær, og genkendelighed. I vuggestuen har vi den samme rytme hver dag der skal give det lille barn tryghed og ro til at udvikle sig i eget tempo. Vi har en lille gruppe med max 13 børn og det giver plads til at det lille barn kan udvikle sig i rolige og trygge rammer. Små børn er meget optaget af at kravle, gå, klatre op, grave osv. Vi giver tid til det og det er vigtigt for os ikke at fremskynde udvikling. I vuggestuen skal børnene sanse verden med stor ro omkring sig. De opdager så småt de andre børn og vi hjælper dem til at passe godt på hinanden, give hinanden plads og blive selvstændige -noget der stadig er meget nyt for vuggestuebarnet.

Vi har fokus på selvhjulpenhed med de største børn i vuggestuen. Ved børnehavestart er det dejligt at kunne mestre selv at tage tøj af og på og gå på toilettet. Det er vigtigt for os at sende børn i børnehave der kan få en følelse af at kunne mestre alt det nye i børnehaven.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- der er præget af omsorg og tryghed samt appellerer til nysgerrighed.
- Der understøtter samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale samt børn imellem.

- Hvor alle udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden gennem leg og aktiviteter -på tværs af alder, køn social og kulturel baggrund.

Vi undersøger systematisk, om man som barn i Lillely oplever

- at have mod på livet samt erfaringer med sociale positioner og demokratiske processer.
 - at være nysgerrig og føle sig tryk i verden, så barnet kan holde fast, prioritere og fordybe sig med tillid til egne potentialer.
 - at barnet kan engagere sig samt lege og deltage i forskellige fælleskaber, hvor barnet kan få hjælp til at regulere sine følelser og håndtere både med- og modgang.
-

Miniprojekt Alsidig personlig udvikling:

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Miniprojektskabelon i forbindelse med pædagogisk læreplanlægning i FMK

Et miniprojekt er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagoger, med henblik på at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den styrkede pædagogiske læreplan

Miniprojektansvarlig	Helle
<p><i>Udviklingsfokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet? 	<p>nysgerrig på hvad der sker mellem børnene socialt - nysgerrig på hvordan børnene kommunikerer. Ønsker at undersøge om børnene finder ro nok til at sanse temperaturforskelle i sandet - at sanse sandet mellem fingrene om projektet vil give plads til at der opstår nye relationer</p>
<p><i>Miniprojektets fokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)? 	<p>I vuggestuen graver vi huller i vores store sandkasse, en stor cirkel af huller og danner et "bjerg" af sand i midten. Den voksne graver, og børnene tiltrækkes til aktiviteten, leg i hullerne opstår</p>
<p><i>Projektdetagere</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet? 	<p>en voksen og hele børnegruppen i vuggestuen</p>
<p><i>Læringsblomsten - Børneperspektiver</i> (Temaer og mål i Læringsblomsten)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet? 	<p>social udvikling som mål og kommunikation og sprog som mål.</p>

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

I omgivelser hvor børn føler sig set, trygge og respekterede, vil en udvikling af deres sociale kompetencer være en naturlig del af deres hverdag igennem leg og samvær med andre børn og voksne. I Lillely har vi en fast rytme der giver børnene tryghed og mulighed for at overskue dagen. De voksne bestræber sig på at have en tydelig og kærlig tilgang til børnene, hvilket er afgørende for at børnene føler sig set. Sociale kompetencer er for eksempel, evnen til at: være nysgerrig, udtrykke følelser, se og forstå andres behov, vide hvordan man handler i forskellige situationer, indgå i venskaber og relationer til andre børn.

Det er de voksne der viser vej ved at være efterlignings værdige. Både ift. den respektfulde tone og den gode evne til at lytte til alle, skal den voksne gå foran.

En af de færdigheder børnene i Lillely tilegner sig er evnen til at komme til ro når det kræves, og at udfolde sig der hvor der er rum til det. Der er f.eks. forskel på indendørs og udendørs lege, for at lære at begå sig forskellige steder hvor det er naturligt. F.eks. løber vi udenfor, og samler puslespil og tegner i et mere stille rum. Når vi spiser, taler vi med små stemmer og sidder på vores pladser så vi tager hensyn til hinanden. Når vi hører eventyr, skal vi være helt stille så alle har mulighed for at høre. Når vi har sangleg, er vi udenfor og må gerne synge højt men ikke råbe alt hvad vi kan -her skal vi også afstemme os med vores omgivelser. I den frie leg er der udenfor mulighed for vilde råb og for at hoppe og springe. I den frie leg indenfor er der flere krav til hvordan vi tager godt hensyn til hinanden.

Når børnene skal sige til og fra over for hinanden kan det ofte blive svært for barnet. Vi hjælper barnet med at sige fra over for sine venner på en høflig måde. Vi har gode snakke med børnene om at byde hinanden ind i legene og at alle i børnehaven kan være med til legen. Samtidig skal der være respekt for at f.eks. to børn nogle gange har skabt noget særligt sammen og lige skal have lov til at lege den leg færdige sammen inden de byder andre med. Det er en balance der altid er svær men som så meget andet der er svært er den også lærerig og givende både for fælleskabet og det enkelte barn. Vi voksne lytter til børnenes forklaringer og finder sammen med dem en god løsning. Vi oplever også at børnene ofte selv kan finde en god løsning hvilket vi anser for meget værdifuldt.

De daglige gøremål er vigtige for fælleskabsfølelsen. Alle hjælper f.eks. med at rydde op også selvom barnet ikke selv har leget med legetøjet. Vi vil gerne vise barnet at vi sammen sørger for at passe godt på Lillely og det også er rigtigt deligt at lave ting sammen og få udrettet noget sammen. Vi sørger for at give resultatet opmærksomhed så vi sammen kan nyde det vi har udrettet -hvad enten det er oprydning, bål, snitte, rengøring eller madlavning.

Vuggestuen.

Vuggestuebørn er i gang med at tilegne sig sprog, og kan således ofte ikke bruge sproget for at løse konflikter, eller til at invitere til leg. Det gør at vuggestuebørn er mere tilbøjelige til at slå eller bide. Det er den voksnes opgave i vuggestuen at meget blidt og roligt vise alternative handlinger. For eksempel, æ med hånden i stedet for at slå. Ser vi et barn der bliver ved med at slå kan vi vælge at tage barnet væk fra situationen og tilbyde en anden leg eller sætte os sammen med barnet for hele tiden at kunne vise en anden vej og måske også kunne aflede til en anden mere sjov stemning. Aldersgruppen er bred i en vuggestue -fra 1 år til 3 år. De lidt større børn har brug for lidt mere stimuli end de yngste og bruger også deres krop på en anden måde end de yngste. Derfor går de største af vuggestuebørnene på skovtur hver formiddag hvor de kan få styrket fælleskabet og motorikken i en lille gruppe og der også er god plads til at øve sproget når der udforskes i skoven. Hjemme i vuggestuen er der samtidig plads til fælleskab for de helt små med sangleg som passer det helt lille barn.

Om fredagen er de største vuggestuebørn med til sangleg og formiddagsmad i børnehaven og får her mulighed for at spejle nogle større børn og vænne sig stille og roligt til børnehavelivet.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Det er inspirerende, udfordrende og foranderligt samt præget af leg og demokratiske praksisser med nærværende, vidende og nysgerrige voksne
- alle er aktive medspillere og udviklere af fællesskabet i empatiske samspil med andre børn og voksne, såvel i Lillely som uden for Lillely
- Børnenes egne perspektiver inddrages og mødes med anerkendelse og respekt, når forskelligheder indgår som værdifulde i fællesskabet

Vi undersøger systematisk, om man som barn i Lillely oplever

- At blive mødt, respekteret og anerkendt, som den jeg er i fællesskabet, hvor jeg kan udtrykke mine følelser og tanker og blive forstået
 - At have gode venner og værdi i mig selv, når jeg deltager i fælles beslutninger og dannes i mødet med det, der er anderledes end mig selv
 - at tage hensyn, eksperimentere, udforske, møde modstand og forskelligheder i trygge rammer sammen med gode kammerater og hjælpsomme voksne
- At være kendt i og tryk ved mit lokalsamfund samt bekendt med forskellige kulturtilbud og muligheder i området

Miniprojekt Social udvikling.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

Der er mange stunder i hverdagen, hvor der er anledning til samtale på barnets præmisser. Det kan være fælles oplevelser, barnets underen over ting og handlinger, italesættelse af følelser eller gøremål, oplevelser i naturen og andre mennesker.

I børnehaven er vi opdelt i to grupper på 12-13 børn når vi spiser. Her handler det om at lære ikke at tale i munden på hinanden, at lytte til andre, og at byde ind i samtalen på en relevant måde. Der er også ofte tid og plads til samtaler med et barn alene i løbet af dagen i garderoben eller ude i haven.

Vi taler med børnene omkring deres omgivelser og handlinger. For eksempel kigger vi på insekter i haven. I alle tilfælde, lægger vi vægt på at vi voksne ikke overfuser børnene med ord, men lader dem selv komme til orde. Vi spørger interesseret ind men vil gerne have at de sætter ord på og også lader deres fantasi finde på forklaringer og fortolkninger.

Gennem daglige gøremål, kopierer børnene de voksne. Her kan de voksne støtte barnet ved at sætte ord på handlinger og praktiske gøremål. Vi har mange daglige gøremål, så som at skrælle grøntsager til frokosten, vi folder vasketøj, fejer gulvet, rydder op. Vi sætter ord på handlinger for at give et bredt spekter af begreber på en naturlig måde.

Vi skaber fællesskab med børnene omkring sange og dans, rim og remser, eventyr, og fortællinger. Det giver glæde og nærer barnets fantasi, og udvider barnets kompetencer både socialt, fysisk og sprogligt. I Lillely synger vi hver dag. Et sanglegsforsløb indeholder både sange, rim og remser, med finger lege og større fagter. Vi bruger gerne "gamle" sange fra vores egen barndom og Halvdan Rasmussen rim og remser. Der er i disse et stort fokus på sprogstimulering, også igennem "vrøvlerim" Vi fortæller både remseeventyr, så som "*lille kyller rylle*" eller folkeeventyr fra brødrene Grimm eller de norske Asbjørnsen og Moe. De voksne lærer eventyr, sange samt rim og remser udenad, og på den måde er der fokus på det talte sprog. Vores eventyr er oftest bygget op med et bordspil af dukker. Børnene efterligner ofte selv eventyr med dukker og digter gerne selv eventyr ud fra det de har hørt. Vi spiller også skuespil hvor børnene hurtigt kan huske hvad rollerne siger.

Vuggestuen:

I vuggestuen er børnene i proces med at tilegne sig sprog. De voksne understøtter dette med at sætte ord på sine handlinger, f. eks " jeg skærer æbler" "nu løfter jeg op i dine ben for at give dig ble på". Vi gentager også det børnene siger (evt. med en inkorporeret rettelser) for at styrke følelsen af forståelse.

Det er vigtigt at vi bruger et rent og tydeligt sprog i vuggestuen, for børnene efterligner alt og bruger den voksne som rolle model. Verden er fuld af begreber som børnene suger til sig! Vi sørger for at give os tid til at lytte til børnene og give dem tid til at tale færdig.

Vi synger og laver fingerlege med børnene hver dag til morgensamling ligesom vi synger når vi skal spise, tage tøj på, på toilettet osv.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Hvor voksne anvender et nuanceret og nærværende sprog samt sikrer alles mulighed for at indgå i sproglige samspil og dialoger på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund.
- Hvor alle har adgang til såvel bøger som spil og skriveredskaber, som kan anvendes med og uden voksnes hjælp.
- Hvor de fysiske rammer giver plads til samtaler af høj kvalitet i leg, rutiner og planlagte rutiner og planlagte rutiner, og voksne sikrer alle lige deltagelsesmuligheder ved at gå bagved, ved siden af eller foran i samvær og aktiviteter.

Vi undersøger systematisk, om man som barn i vores dagtilbud oplever

- Positive, nærværende voksne og kammerater, der justerer deres opmærksomhed i forhold til hinanden, mens de øver sig i at spørge, lytte og tilbyde relevante svar til hinanden.
- Erfaringer med at sprogliggøre deres tanker og behov og at være inddraget i det sociale samvær, så der opbygges stærke relationer på tværs af alder, køn, modersmål og social baggrund.
- At både talen, kroppen og skriftsproget er i brug når de udforsker deres ideer, relationer og fælles omverden.

Miniprojekt kommunikation og sprog.

Miniprojekt - Sangleg

Miniprojektansvarlig	Pia Nielsen i Vuggestue. Miniprojekt om sangleg, voksenstyret aktivitet i Lillely
Udviklingsfokus	Jeg er interesseret i at undersøge vores voksenstyrede aktivitet Sangleg. Jeg er interesseret i at undersøge hvorledes tone og stemning påvirker de små børns deltagelse i sangleg. I Lillely har vi hver dag sangleg med børnene fra 1 til 2.5 år. Jeg vil gerne undersøge hvilke fagter det lille barn er deltagende i, og hvorledes deres deltagelse påvirkes ved den voksnes fulde opmærksomhed på børnene og sangene
Miniprojektets fokus	Projektet omhandler at fokusere på børnekultur, barnets alsidige udvikling samt sprog igennem voksenstyrede aktivitet. Vores mål i Lillely er at vores voksenstyrede aktivitet Sangleg skal være stimulerende for barnet efter Lillelys hensigter. Børnekulturen skulle gerne i det daglige vise hvad vores mål er i læreplanen.
Projektdeltagere	Der deltager 2 voksne og 7 børn fra 1- 2.5 år
Læringsblomsten - Børneperspektiver	Jeg forventer at børnene vil opleve omsorg, tryghed, og et større engagement
Læringsblomsten - Professionelt perspektiv	Jeg forventer at opleve en helt anden samling, engagement og stemning imellem børnene.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Rudolf Steiner har beskrevet 12 sanser der sammen giver et helt menneske:

Nedre-Vilje

Følesansen, Livssansen, bevægelsessansen, ligevægtssansen.

Mellemste-Følelse

Lugtesansen, smagssansen, synssansen, varmesansen.

Øvre- Tanke

Høresansen, sprogsansen, Tankesansen, Jeg-sansen.

Det nyfødte barn opfatter hovedsageligt gennem viljes- og følelsessanserne. Det er meget følsomt for lugt, smag, lys samt varme og kulde. Det har brug for øjen- og kropskontakt samt at blive omhyllet. Det sanser og efterligner bevægelser og lærer derigennem efterhånden at kontrollere sin krop gribe, kravle, stå, gå, løbe, osv.

Man udvikler alle sanser igennem livet, men de små børn starter med de nederste som er fundamentet for at kunne udvikle sig. Ligevægt sansen hjælper os til at rejse os op, Følesansen er den som er til for at vi kan mærke omverden, og en afgrænsning mellem os og verden. I vuggestuen giver vi således tid og plads til at børnene kan bevæge sig selv så meget så muligt, både inde og ude. Vi giver plads til at røre ved alt, undersøge blade, klodser, sko... De skal også lugte, smage, se på alt for at forstå hvad det er. I Børnehaven bygger vi videre på dette, og udfordrer børnene til at kunne bevæge sig mere og mere selv. Hvis man gerne vil op på legehuset i haven, skal man kunne selv. De voksne løfter ikke børnene op. Vi går ture i det omkringlæggende landskab hvor der både er stejle bakker, store væltet træer og mudder. Om torsdagen går vi på tur til Steensgård. En dejlig lang tur hvor der er god mulighed for at komme ned i kroppen. Når man så har mestret at løbe og gå, skal man også mestre at holde sig i ro. Det øver vi hver dag til samling, eventyr og dandering. Her kan kroppen finde ro til at sanse og lytte. Det er ikke altid let men børnene i Lillely bliver rigtig gode til det. Danderingen er en hvilestund hvor alle i børnehaven ligger på et tæppe med dyne og hovedpude. Børnene skal ikke sove men blot hvile og være lidt alene med deres egne tanker. Hovedet for fred til at tænke på det der opstår uden mange ydre påvirkninger.

I Lillely er en sund udvikling af kroppen gennem alle sanserne noget vi arbejder på hver dag, og er fundamentet for at alle andre læringsrum kan blive udviklet. Krop, sanser og bevægelse er således et læreplanstema der er gennemgående i alle de andre.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Med plads til kropslig udfoldelse og mangfoldighed, hvor børnenes behov og initiativer følges og kropslig sundhed understøttes.

- Hvor der udvises glæde ved bevægelse, og voksne muliggør kropslig udfoldelse ude som inde samt sikrer plads til både store armbevægelser og ro til fordybelse.

- Hvor alle sanser påskønnes og udfordres, så børnene får erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser gennem leg, rutiner og aktiviteter.

Vi undersøger systematisk, om man som barn i vores dagtilbud oplever

- At mestre overgange mellem ro og bevægelse og nyde begge dele.
- At tage initiativer til leg og eksperimenter med krop og sanser samt have tillid til og glæde ved bevægelse og sansede indtryk.
- At kende til og forstå deres krops funktioner og behov samt reagere hensigtsmæssigt på deres sanseindtryk og kroppens signaler.

Miniprojekt Krop sanser og bevægelse.

Miniprojektskabelon i forbindelse med pædagogisk læreplanlægning i FMK

Et miniprojekt er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagoger, med henblik på at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den styrkede pædagogiske læreplan

Miniprojektansvarlig	Helle
<p><i>Udviklingsfokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet? 	nysgerrighed på børns forhold til naturen undersøge hvordan børn bliver udfordret motorisk undersøge hvordan børn oplever og genkender insekter og dyrespor, kender navnene. og hvordan man kan bruge naturen som spisekammer
<p><i>Miniprojektets fokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)? 	Gruppen går samlet med vogn og oppakning ud i skoven. Der er en fast rute. en bakke bestiges, faste "kravle-træer" pause med sangleg og snacks og the.
<p><i>Projektdeeltagere</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet? 	en voksen (Helle) 4-5 af de ældste vuggestuebørn
<p><i>Læringsblomsten - Børneperspektiver</i> (Temaer og mål i Læringsblomsten)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet? 	natur ude liv og science
Miniprojektansvarlig	Pia
<p><i>Udviklingsfokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet? 	I Lillely er en af grundstenene for vores pædagogik, at vi arbejder ud fra at barnet efterligner alt i dets omgivelser. Jeg vil gerne undersøge hvorledes vores spisetid bliver, ved at igangsætte fingerlege ved måltidets afslutning. Derved prøver jeg at imødekomme vores pædagogiske grundprincip samt sprogstimulering
<p><i>Miniprojektets fokus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)? 	Jeg igangsætter fingerlege ved måltidets afslutning. Jeg sigter efter at projektet vil bidrage med: 1 At børnenes efterligningstrang imødekommes 2 At barnet sprogstimuleres 3 At kulturen omkring bordet sammen med børn, bliver et pædagogisk rum. Jeg oplever tit at spisetunden bliver en snakke-stund, som ofte skaber mere uro end ro. Jeg oplever at når det er en snakke-stund er der mange børn vi "mister" da de generte/stille børn ikke deltager. 4 At børnene oplever fællesskab, og hvor ALLE børn kan deltage
<p><i>Projektdeeltagere</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet? 	2 medarbejdere og børn 11 børn fra 3 til 6 år
<p><i>Læringsblomsten - Børneperspektiver</i> (Temaer og mål i Læringsblomsten)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet? 	Jeg forventer børnene vil lære en masse fingerlege og jeg forventer at de vil finde fællesskabsfølelse idet at vi laver noget sammen. Jeg forventer de vil føles sig imødekommet og at de stimuleres sprogligt

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Oplevelser i naturen udvikler børn følelsesmæssigt, mentalt og fysisk. I Lillely er vi meget ude hele året og børnene får mulighed for at opleve glæden ved at være i naturen på forskellige årstider. Børnene har hele året kontakt med de fire elementer: jord, vand, luft og ild. Vi graver og bygger i jorden, vi leger med vand i vandløb, vandpytter og vandspil i haven og vi mærker blæsten i alle dens afskygninger når vi går i det kuperet terræn omkring Lillely. En gang om ugen tænder vi bål i haven og laver te, mad eller lerperler på bålet eller bare kigger ind i de fascinerende flammer. Der bliver næsten altid leget "huset brænder" hvor en flok børn kommer til undsætning som brandmænd og sprøjter på bålet med brandslanger (lange pinde).

Vi går på tur hver tirsdag og torsdag, hele året rundt. Vi ser anemoner om foråret, alt fra de lysegrønne blade til sensommerens mørkegrønne farver, og alle de modne frugter og svampe om efteråret. Vi finder brombær, nødder, svampe eller brændenælder. Når vi færdes i naturen, øver vi os i at gøre det med respekt. Når vi ser dyr, er vi stille for ikke at skræmme dem. De voksne gør børnene opmærksomme på at vi er i dyrenes hjem, og ikke skal forstyrre dem. Vi passer altid på at ikke efterlade skrald eller ødelægge vores omgivelser. Finder vi skrald på vores vej samler vi det op og snakker om at det skal med hjem i skraldespanden hvor det hører til. Vi snakker med børnene om at i naturen skal både dyr, planter og mennesker trives (Vi tilføjer også alfer, dværge og nisser da de er en stor del af vores billede og fantasiunivers, som i høj grad er en del af vores fortællinger om naturen).

I haven har vi en køkkenhave hvor vi dyrker jordbær, krydderurter eller lignende. Vi tager også på høsttur hver sensommer for at høste korn med bondemanden. Efterfølgende binder vi neg, tærsker og maler vores korn, og bager et stort brød til vores høstfest. Så børnene får muligheden for at følge med i hele processen fra jord til bord.

Oplevelsen og opmærksomheden på årets gang og naturen bliver forstærket når vi holder sangleg og hører eventyr. Vi synger sange og fortæller eventyr der passer til årstiden og til vejret. Vi får en begyndende matematisk forståelse når vi mærker og sammenligner hvor store, små, tunge, lette de ting vi arbejder med og finder er, for eksempel sten og pinde. Vi tæller hvor mange kastanjer vi har samlet eller brombær vi har høstet.

Vi leger i skoven, bygger huler, går på opdagelse og bliver forundret og fascineret over det vi ser. Vi klatrer på de væltet træer i skoven og glider og rucher på de stejle skrænter. Børnene udforsker og undersøger hver dag i haven og skoven, og mærker på deres krop hvad tyngde, lethed og balance er. I haven har vi mange brædder børnene bygger og laver vipper med. De lægger de lange brædder over væltet stammer og det er tydeligt hvordan de hurtigt fornemmer vægtfordelingen, og hvordan deres vægt virker stærkere når de sidder ude for enden af brættet ift. når de sidder længer inde på brættet.

Naturen byder hele tiden på vægt, former, antal og størrelser som vi dagligt forholder os til i Lillely.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Der understøtter spontan glæde ved naturen, og hvor bæredygtige praksisser udfoldes.
- Hvor børnenes lyst til at udforske naturfænomener og lege med tal, former og mængdeopfattelser anderkendes og mødes relevant.

- Hvor børnene får erfaringer med at genkende, undres og udtrykke sig om årsag, virkning og andre forklaringer på sammenhæng, mens voksne etablerer en bro mellem konkrete oplevelser og naturvidenskabens forståelser og begreber.

Vi undersøger systematisk, om man som barn i Lillely oplever

- Glæder ved og forbundenhed med naturen samt kendskab til naturvidenskabeligt og matematisk funderede begreber og forklaringsmodeller.
- Erfaringer med at observere og undersøge naturfænomener i den nære og større verden.
- Begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling samt mine muligheder for selv at bidrage

Miniprojekt Natur, udeliv og science

Miniprojektskabelon i forbindelse med pædagogisk læreplanlægning i FMK

Et miniprojekt er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagoger, med henblik på at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den styrkede pædagogiske læreplan

Miniprojektansvarlig	Helle
<i>Udviklingsfokus</i> <ul style="list-style-type: none">Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet?	nysgerrighed på børns forhold til naturen undersøge hvordan børn bliver udfordret motorisk undersøge hvordan børn oplever og genkender insekter og dyrespor, kender navnene. og hvordan man kan bruge naturen som spisekammer
<i>Miniprojektets fokus</i> <ul style="list-style-type: none">Hvad handler dit/jeres miniprojekt om?Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)?	Gruppen går samlet med vogn og oppakning ud i skoven. Der er en fast rute. en bakke bestiges, faste "kravle-træer" pause med sangleg og snacks og the.
<i>Projektdetagere</i> <ul style="list-style-type: none">Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet?	en voksen (Helle) 4-5 af de ældste vuggestuebørn
<i>Læringsblomsten - Børneperspektiver</i> (Temaer og mål i Læringsblomsten) <ul style="list-style-type: none">Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet?	natur ude liv og science

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Lillely har vi mange traditioner som finder sin oprindelse dels i Rudolf Steiner institutioner, og dels i de folkelige traditioner der findes i Danmark.

En stor del af vores traditioner er vores årstidsfester. Med en årstidsfest, forbinder vi os med årets gang, og med jorden. Vi bringer det åndelige ned i børnehøjde, og vi bringer det jordiske op til det åndelige i voksen højde, så en årstidsfest gavner alle.

Vi skelner mellem hverdag og fest, og vi laver festdagen til noget særligt. Vi dækker bordene pænt op til spisning, pynter børnehaven, og tager fint tøj på. Vi har en højtidelig stemning og viser at dette er noget vi syntes er vigtigt. Årstidsfesterne har hen over året meget forskellig karakter. Nogle er fjollede og lystslupne mens andre er mere stille og højtidelige. Vi ønsker at vise børnene hvad forskellige festlige lejligheder kan -både det fjollede og højtidelige. Vi oplever at børnene rigtig godt kan lide det højtidelige. Det er ikke en stemning som så mange børn har i deres hverdag. Det er dejligt for dem at mærke hvordan kroppen finder ro og nærvær når man i et fællesskab mødes og er stille og opmærksomme. Som voksne fascineres vi altid af hvor koncentreret og fokuseret børnene kan blive lige så snart der gøres et stort stykke arbejde for at sætte en særlig stemning. Det er ikke noget vi hverken kan eller vil gøre hver dag men som tilbagevendende tradition er det en meget fin kulturel, æstetisk og fælles oplevelse.

Vi følger også gense traditioner i Danmark -som at klæde sig ud til fastelavn og lave fastelavnsris, pynter juletræ og give gaver til jul eller lave påskeæg til påske.

Når vi holder en fest, er der noget for alle sanser: vi spiser noget specielt, vi synger og danser, og vi laver noget fysisk med børnene. For eksempel kunne det være at klippe julepynt, lime pinsefugle, snitter sværd eller lignende. Vi arbejder med mange forskellige materialer og bruger kreativiteten meget forskelligt i vores forberedelser til årstidsfesterne.

Vi lægger vægt på at vi skaber et stærkt fællesskab med børnene og deres familier, som bygger på de værdier der ligger i antroposofien. Alle børn er med til forberedelserne og ofte laver de også en ting som de selv skal bruge til festen. Det kan være hareøre de skal have på til påske eller fastelavnsris til fastelavn (disse har en lille klokke på sig og bruges til at ringe spirene op af jorden når foråret nærer sig). Forældrene er med til nogle af årstidsfesterne og det giver et stærkt fællesskab i Lillely. Børnene glæder sig altid til at vise forældrene det vi har forberedt.

I vores eventyr og sanglege møder børnene forskellige måder at leve på og forskellige måder at begribe og angribe verden. Børnene deltager i sanglegene både ude i kredsen men også inde i midten hvor én eller flere børn går ind. De spiller roller og udfylder deres plads i sanglegen. Eventyrene fortælles ofte med dukker som børnene skiftes til at styre. Når vi har hørt en eventyr en uge eller to, spiller vi det som skuespil. Børnene kender dermed allerede eventyret og dukkerne har allerede vist hvordan rollen skal spilles. Børnene siger ofte helt af sig selv det som karakteren siger i eventyret og lever sig i det hele taget godt ind i eventyret. Vi voksne er opmærksomme på at alle børn deltager der hvor de kan og vi bruger ofte sangleg og eventyr til at give et barn en rolle som de har brug for. Det kan være de har brug for at fylde mere i børneflokket og får dermed hovedrollen eller er den der redder det hele. Det kan også være at to børn har brug for at blive mere trygge eller sikre på hinanden og de kan så få roller som er sammen eller er vigtige for hinanden i eventyret. Ligeledes kan det stille barn få en kraftfuld og energifyldt rolle mens det barn der fylder meget, får en stille og forsigtig rolle. På den måde får børnene også mulighed for at mærke andre sider af sig selv og ikke mindst indtage andre roller i fællesskabet.

Da vi har eventyr og sangleg hver dag i Lillely er det en naturlig del af vores hverdag. Derfor er børnene meget vandt til at stå frem og tage roller på sig, hvilket giver en kultur hvor det ikke handler om at kunne gøre rigtigt og forkert men blot er et fælleskab alle deltager i på lige fod.

Fra Læringsblomsten:

Som pædagogiske medarbejdere skaber vi miljøer

- Hvor alle får oplevelser og erfaringer med egne og andres kulturelle normer, traditioner og værdier både som aktive deltagere og tilskuere
- Hvor de fysiske rammer og et varieret udbud af materialer og medier inspirerer til at være undersøgende og skabende på tværs af alder, køn samt social og etnisk baggrund.
- Hvor voksne gennem samskabende praksisser understøtter engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed i forhold til æstetiske ind- og udtryksformer.

Vi undersøger systematisk om man som barn i Lillely oplever

- At få aktiveret sanser og følelser i samvær med kammerater og voksne -såvel i som uden for dagtilbuddet.
- Scene- og billedkunst, film, musik og litteratur samt mulighed for at deltage både som tilskuer og udøver.
- Adgang og kendskab til forskellige materialer og medier samt mulighed for at udfolde mig skabende og undersøgende med og uden voksne.

Miniprojektskabelon i forbindelse med pædagogisk læreplanlægning i FMK

Miniprojekt Kultur og fælleskab.

Et miniprojekt er en handling eller et forløb, som sættes i gang af en eller flere pædagoger, med henblik på at realisere det pædagogiske grundlag og mål i den styrkede pædagogiske læreplan

æstetik

Miniprojektansvarlig	
<p>Udviklingsfokus</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad er du/I nysgerrige på at undersøge og afprøve ift. det pædagogiske grundlag og læringsmiljøet? 	<p>Hvordan kan jeg gennem børnenes tegninger få et mere nuanceret billede af det enkelte barns udvikling? Det er vores ønske at udvide vores muligheder for at aflæse det enkelte barns udvikling på forskellige områder, og derigennem at kunne støtte barnet hensigtsmæssigt. Vi benytter os af bogen "Børnetegningernes hemmeligheder" skrevet af Inger Brochmann, hvor hun beskriver hvordan man ved at tyde barnets tegninger kan få et mere nuanceret billede af barnets udvikling</p>
<p>Miniprojektets fokus</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad handler dit/jeres miniprojekt om? Hvilke elementer i læringsmiljøet skal miniprojektet bidrage til at udvikle (børnekultur, rutiner, vokseninitierede aktiviteter – leg og fællesskaber)? 	<p>Hvordan kan jeg gennem børnenes tegninger få et mere nuanceret billede af det enkelte barns udvikling? Det er vores ønske at udvide vores muligheder for at aflæse det enkelte barns udvikling på forskellige områder, og derigennem at kunne støtte barnet hensigtsmæssigt. Vi benytter os af bogen "Børnetegningernes hemmeligheder" skrevet af Inger Brochmann, hvor hun beskriver hvordan man ved at tyde barnets tegninger kan få et mere nuanceret billede af barnets udvikling</p> <p>Vi vil i læringsmiljøet have fokus på at alle børn får mulighed for at udtrykke sig frit gennem tegning. Barnet skal få sig en følelse af at skabe. Tegningen vurderes ikke i barnets nærvær. Enhver tegning er værdifuld.</p> <p>I børnegruppen handler det om den fælles glæde/tryghed i at skabe eller udtrykke sig igennem tegning så det ikke handler om præstation eller vurdering af hinandens evner.</p>
<p>Projektdeltagere</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke børn, medarbejdere, ledere, forældre mv. deltager i miniprojektet? 	<p>5-6 børn pr. uge sammen med 2 pædagoger. De deltager på skift. Der vil være 2 udvalgte børn som vil deltage oftere i aktiviteten end de øvrige. På den måde kan vi følge deres udvikling over tid.</p>
<p>Læringsblomsten - Børneperspektiver (Temaer og mål i Læringsblomsten)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad forventer du/I, at barnet/børnene vil opleve, erfare og lære, ved at være med i miniprojektet? 	<p>Glæden ved at skabe uden at blive vurderet</p> <p>Kultur, æstetik og fælleskab: I aktiviteten værner vi om anerkendelse af hver enkelt barns udtryk. Ved minimal voksensnak samler vi børnene og giver rum til at barnet kan sans og udtrykke sig selv, imens at barnet føler sig som en del af fælleskab. Alle er ligeværdige og vi alle bidrager med det vi kan.</p> <p>Børnene får kendskab til plantefarverne Stockmar</p> <p>Miniprojekt - Sangleg</p>

1

Miniprojektansvarlig	Pia Nielsen i Vuggestue. Miniprojekt om sangleg, voksenstyret aktivitet i Lilley
<p>Udviklingsfokus</p>	<p>Jeg er interesseret i at undersøge vores voksenstyrede aktivitet Sangleg.</p> <p>Jeg er interesseret i at undersøge hvorledes tone og stemning påvirker de små børns deltagelse i sangleg.</p> <p>I Lilley har vi hver dag sangleg med børnene fra 1 til 2.5 år. Jeg vil gerne undersøge hvilke fagter det lille barn er deltagende i, og hvorledes deres deltagelse påvirkes ved den voksnes fulde opmærksomhed på børnene og sangene</p>
<p>Miniprojektets fokus</p>	<p>Projektet omhandler at fokusere på børnekultur, barnets alsidige udvikling samt sprog igennem voksenstyrede aktivitet.</p> <p>Vores mål i Lilley er at vores voksenstyrede aktivitet Sangleg skal være stimulerende for barnet efter Lilleys hensigter. Børnekulturen skulle gerne i det daglige vise hvad vores mål er i læreplanen.</p>
<p>Projektdeltagere</p>	<p>Der deltager 2 voksne og 7 børn fra 1- 2.5 år</p>
<p>Læringsblomsten - Børneperspektiver</p>	<p>Jeg forventer at børnene vil opleve omsorg, tryghed, og et større engagement</p>
<p>Læringsblomsten - Professionelt perspektiv</p>	<p>Jeg forventer at opleve en helt anden samling, engagement og stemning imellem børnene.</p>

1

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Det er vigtigt for personalet at reflektere over egen praksis så vi hele tiden sikrer, at der er bevidsthed og læring omkring det vi gør i vores pædagogiske praksis både i forhold til børnene i forhold til os som fagpersoner.

Mens børnene leger, er pædagogerne aktive med dagligdags gøremål i nærheden af børnene, således at de samtidig kan observere det enkelte barn og se hvordan det interagerer med en børnegruppe. Såfremt det vurderes nødvendigt, kan personalet kortvarigt indgå i legen for blidt og gennem børnenes efterligning at føre legen i en anden retning.

Disse observationer anvendes i forbindelse med den daglige evaluering. Vi gennemgår de børn vi mener har brug for særlig opmærksomhed både på det ugentlige stuemøde men i særdeleshed på det månedlige personalemøde. Endvidere bruges observationerne til at styrke samarbejdet med hjemmet.

Observationerne anvendes også til evt. udfærdigelse af indsatsplaner der vedrører en specifik indsats overfor et barn. Indsatsplanerne bruges både ift. hvis vi vil kontakte fagpersoner til hjælp og sparring men også internt i huset til at se en udvikling hos et barn vi er opmærksomme på at hjælpe på vej. Vi skriver evt. flere indsatsplaner på et barn og kan derigennem se om den indsats vi sætter i værk virker.

På hvert enkelt barn laver vi en børnebetragtning, hvor vores iagttagelser nedfældes.

Børnebetragtningerne laves på personalemøder, hvor et barn bliver vendt ud fra en helt konkret betragtning, hvordan bevæger barnet sig, spiser, tegner og leger mm. Børnebetragtninger skal være så præcise og uden tolkninger som muligt. Vi voksne øver os derigennem i at observere barnet uden at værdilade betragtningen men blot se på barnets gøren og laden i fælleskabet og med sig selv. Og altid slutter vi af med: "hvad kan vi gøre for dette barn"? Igen behøver det ikke være negativt ladet hvad vi skal gøre for barnet, men blot en opmærksomhed på at barnet får mulighed for at bruge hele sit potentiale.

Vi gennemgår alle børn hen over et år og ønsker på denne måde at tilgodese alle børn og have fokuseret opmærksomhed på alle børn og ikke kun dem der tydeligt har brug for støttet.

Miniprojekterne er også et godt redskab til evaluering af vores hverdag. Når vi som voksne skal formulere, evaluere og konkludere i et miniprojekt, bliver vi mere opmærksomme på vore egen rolle i samspillet med børnene. Når vi fremlægger miniprojekterne for hinanden, bliver vi igen opmærksomme på nye ting og øver os i at formulere og reflektere over vores egen praksis ligesom vi ser dynamikker i børnegruppen og hos det enkelte barn. I fremlæggelsen kan de andre voksne også blive inspireret ligesom vi kan komme med kommentarer til yderligere opmærksomhed i projektet.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi arbejder med lærerplanen på flere forskellige måder. Dels skal lærerplanen afspejle vores daglige arbejde og dermed være en del af vores faste rytmer i hverdagen og til årstidsfester. Derfor beskriver vi løbende vores refleksioner og overvejelser under hvert afsnit i det pædagogiske grundlag (de blå blade) og læreplanstemaerne (de røde blade). Her beskriver vi hvordan vi mener at det enkelte punkt kommer til udtryk i det daglige arbejde i Lillely.

Derudover arbejder vi med miniprojekter. Her bruger vi en skabelon med fastsatte punkter til gennemgang. Miniprojekterne fungerer som nedslagspunkter i vores hverdag og er små projekter én eller flere voksne gennemfører over en fastsat periode. I et miniprojekt får de voksne mulighed for at fordybe sig i noget specifikt i vores hverdag og senere evaluere på det og konkludere. Viden fra miniprojekterne deles på personalemøder ligesom lærerplanen i sin helhed gennemlæses af alle i Lillely og debatteres af personalet -hvilke områder skal vi styrkes på, hvad kan vi gøre anderledes og hvad gør vi rigtigt godt?

Vi deltager i en evalueringsproces med spørgeskemaer der sendes ud til forældre, bestyrelse og personale i august 2021. Svarene fra denne survey vil indgå i vores evaluering ligesom vi vil evaluere vores arbejde med miniprojekterne -hvad giver de os og hvad skal vi blive endnu bedre til?

Evalueringen af læreplanen skal ses ift. vores daglige arbejde hvor vi, som nævnt ovenfor via børnbetragtninger og observationer af børnene og vores rutiner evaluerer løbende i vores hverdag.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et